

Dosarul nr. 2ra-1763/22
2-21131824-01-2ra-20122022

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (jud. A. Donos)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

15 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Vasili Blezniuc,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de
Creditare Nebancară „INVEST-CREDIT” Societate cu Răspundere Limitată
împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe
Boghiu cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, comisioanelor, penalității și
compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 03 septembrie 2021, prin intermediul poștei (24-25), Organizația de
Creditare Nebancară „INVEST-CREDIT” Societate cu Răspundere Limitată, (în
continuare O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L.), a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și
Gheorghe Boghiu, solicitând încasarea, în mod solidar, a sumei datorate în mărime
de 25239,85 de lei, suma de 4500 de lei cu titlu de comision la adresarea în instanță,
a cheltuielilor de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 892,20 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, în data de 13 mai 2019, în baza
contractului de credit nebanca nr. 7438, Elena Coval a contractat un credit în sumă
de 100000 lei, cu o rata anuală a dobânzii de 14% la soldul inițial, cu achitarea lunară
conform graficului individual stabilit. Scadența conform graficului, anexa nr.1, fiind
data de 13 mai 2021.

Rambursarea corespunzătoare a creditului a fost garantată prin contractele de
fidejusiune: nr.7438-1, 7438-2, 7438-3 și 7438-4 din 13 mai 2019, încheiate cu
Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu.

Reclamantul a susținut că, din luna martie, anul 2021, debitorul Elena Coval a
început să nu achite în volum deplin ratele creditului, dobânda aferentă și alte sume,
încălcând astfel termenii contractului de credit. De mai multe ori s-a negociat cu
debitorii restructurarea graficului sau alte metode pentru a reveni la plăți, însă de
fiecare dată promiteau că vor rezolva amiabil întrebarea, dar nu se prezentau.

În luna iunie, anul 2021, s-a încercat iarăși cu debitorii de a ajunge la un numitor comun și de a găsi o soluție avantajoasă pentru ambele părți pentru soluționarea amiabilă a problemei, însă debitorii s-au eschivat și nu au acceptat, precum nici nu ieșeau la contact câte o perioadă îndelungată. Elena Coval continuă să nu îndeplinească obligațiunile contractuale.

Reclamantul a afirmat că, în sensul art.2.9, pct.1 al contractului de credit, debitorul se obligă să achite un comision de administrare a sumelor restante în valoare de 750 de lei pentru fiecare tranșă restantă, suma acumulată fiind de 1500 de lei.

Conform art.2.9 pct.2 al contractului de credit, în cazul în care debitorul este acționat în judecată, acesta achită un comision în valoare de 10% din suma solicitată, dar nu mai puțin de 4500 de lei. Astfel, suma este de 4500 de lei.

Art.2.7 pct.1 al contractului de credit prevede că, pentru sumele restante, debitorii se obligă să achite penalitate în mărime de 0,5% pe zi până la achitarea deplină a sumei restante. La data întocmirii cererii, penalitatea constituia 6552,50 de lei.

Reclamantul a precizat că, suma totală constituie 30632,05 lei, ce include: soldul creditului - 10666,80 de lei; dobânda - 6520,55 de lei; penalitatea - 6552,50 de lei, comision administrativ (de administrare) – 1500 de lei; comision la adresarea în judecată – 4500 de lei; taxa de stat - 892,20 de lei.

Deși, au fost preîntâmpinați de nenumărate ori telefonic și prin scrisori, părții au refuzat rambursarea datoriei.

Prin încheierea din 04 ianuarie 2022 a Judecătorei Bălți, sediul Central, a fost acceptată, în procedura cererilor cu valoare redusă, cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 02 martie 2022 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a dispus examinarea în ordine generală a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 19 iulie 2022 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. și s-a încasat de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu, în mod solidar, în beneficiul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., datoria în baza contractului de credit nebanca nr.7438 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-1 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-2 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-3 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-4 din 13 mai 2019, în sumă de 29739,85 de lei și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 892,20 de lei.

Prin decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Vasili Blezniuc și s-a casat hotărârea din 19 iulie 2022 a Judecătorei Bălți, sediul Central și s-a pronunțat pronunță o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. și s-a încasat, în mod solidar, de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor

Vasiliev și Gheorghe Boghiu în folosul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. datorita la contractul de credit în sumă de 10666,80 de lei, dobânda contractuală în sumă de 6520,55 de lei, penalitatea în sumă de 1514,68 de lei, în total suma de 18702,03 lei; s-a încasat, în mod solidar, de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu în folosul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. taxa de stat în sumă de 561,06 lei; s-a constatat nulitatea clauzelor contractuale indicate la pct. 2.9 privind comisioanele de administrare a creditului și adresare în judecată, ca fiind abuzive.

La 29 noiembrie 2022, prin intermediul poștei (f.d.214), Vasili Blezniuc a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea pronunțării unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii împotriva sa cu privire la încasarea sumei de 18702,03 lei și cheltuielilor de judecată de 561,06 lei, cu menținerea în rest a deciziei, declararea nulă a fidejusiunii conform contractului de fidejusiune nr. 7438-2 din 13 mai 2019 încheiat cu O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. și respingerea integrală a acțiunii O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. împotriva din acest motiv. În cazul respingerii solicitării indicate mai sus, a solicitat respingerea acțiunii O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. împotriva sa ca fiind neîntemeiată din motivul neinformării corespunzătoare și în termen referitor la restanța debitorului, încasarea de la O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. a sumei de 669,15 lei, cu titlu cheltuieli de judecată, ce țin de plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și a sumei de 280,55 de lei, la depunerea cererii de recurs.

În motivarea recursului s-a invocat că, deși, este redată poziția sa în partea descriptivă a deciziei, precum și în hotărârea primei instanțe, însă partea motivatoare a deciziei, similar hotărârii primei instanțe, nu conține aprecierea poziției și argumentelor cheie invocate, fiindu-i încălcat dreptul la un proces echitabil garantat de art.6 CEDO. CtEDO în nenumărate rânduri a constatat ca fiind o violare a Convenției, faptul că instanțele naționale nu oferă o motivare a hotărârilor sale, ori preluând integral poziția unei părți fără a motiva respingerea argumentelor părții opuse, instanța încalcă dreptul părții respective „de a fi auzită” , în baza unei cercetări judecătorești proprii, obiective și imparțiale. În acest context, a pretins de a se asigura că la caz, instanța de fond și cea de apel au îndeplinit condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, în contrast, Lebedinschi vs. Moldova, hotărârea din 16 iunie 2015, § 31, 35 - 36; cauza Nichifor vs. Moldova, hotărârea din 20 septembrie 2016, § 29- 31).

În cadrul dreptului la un proces echitabil se analizează dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv. Cu privire la aceste aspecte, obligația instanței de motivare a deciziilor este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea lor. Deși, articolul 6 § 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși, din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (cauza Taxquet vs. Belgia [MC], nr. 926/05, § 91, CEDO 2010).

Instanța de fond și cea de apel la pronunțarea asupra argumentelor din acțiunea înaintată, urma în conformitate cu prevederile legii să analizeze efectiv temeiurile, argumentele, probatoriul în raport cu explicațiile celorlalte părți și probatoriul propus de acele părți. Însă instanța de fond a evitat integral să dea răspuns argumentelor sale din referință, iar instanța de apel s-a limitat la aprecierea poziției precum că art. 2.9. din contractul de credit este o clauză abuzivă, ignorând însă total aprecierea celorlalte elemente principale ale apelului, cum ar fi: invocarea nulității contractului de fidejusiune încheiat de el cu intimatul; respingerea acțiunii în contextul neexecutării de către intimat a obligațiilor imperative privind informarea corespunzătoare și în termen referitor la restanța debitorului; recunoașterea ca fiind abuzivă clauza de la art. 2.7 pct. 1 al contractului de credit. În opinia recurentului, prin lipsa examinării temeiniciei argumentelor în raport cu circumstanțele din acțiune, instanța de fond și instanța de apel au dat dovadă de un formalism excesiv în partea examinării argumentelor respective. Or, prin prisma principiului contradictorialității și egalității în arme, instanța de fond și cea de apel erau obligate să asigure un echilibru just a intereselor ambelor părți implicate în proces. În esență, motivarea instanței de fond și celei de apel l-au pus într-o situație de dezavantaj în față de adversarul său (a se vedea cauza Donadze vs. Georgia, hotărârea din 7 martie 2006, § 35 -36).

Contrar prevederilor art. 373 alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel nu a dat o apreciere majorității elementelor cheie din apel, ceea ce determină casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea admiterii acțiunii. Este opinie tendențioasă a instanței de fond de reținere și însușire a motivării din acțiunea reclamantului, poziție preluată în cea mai mare parte de instanța de apel, fără a da o apreciere tuturor probelor în ansamblu, fără a răspunde la toate temeiurile invocate, ignorând nemotivat unele afirmații și situații certe sau cel puțin nemotivând prevalarea unor circumstanțe, care stau la baza soluției emise, asupra celorlalte probe / argumente existente la dosar. Nu i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit.

În susținerea poziției sale recurentul și-a exprimat dezacordul cu solicitarea de a fi încasată datoria din contul său, o consideră neîntemeiată și ilegală, iar fidejusiunea în baza contractului de fidejusiune nr. 7438-2 din 13 mai 2019 este nulă, deoarece contractul a fost încheiat cu încălcarea de către creditor a normelor imperative ale legislației în vigoare la momentul încheierii contractului. Contractul de fidejusiune a fost încheiat la 13 mai 2019, adică deja după intrarea în vigoare a Codului Civil modernizat și republicat în Monitorul Oficial, implicit, întinderea drepturilor și obligațiilor părților este guvernată anume de Codul Civil după modernizare.

În raporturile în baza contractului de fidejusiune nr. 7438-2 din 13 mai 2019, are calitatea de consumator, iar intimatul- profesionist. Speței sunt aplicabile normele speciale din Secțiunea a 5-a „Dispoziții speciale privind garanțiile personale acordate de consumator” din Capitolul XX, Cartea a Treia Cod Civil.

Cu referire la prevederile art. 1662 alin. (1), (4), art. 1663 alin. (1), (2), (4) Cod civil, a indicat că, anterior încheierii contractului de fidejusiune, nici ulterior, de către creditor nu au fost respectate obligațiile de a-i acorda și explica informațiile precontractuale și de a-i oferi consultația independentă în modul prevăzut de actele

normative, în consecință, nu a cunoscut corespunzător și adecvat riscurile, efectele și întinderea obligației în privința căreia a semnat fidejusiunea.

Totodată, a remarcat că, constatarea consultării independente a potențialului fidejutor consumator conform art. 1663 alin. (2) Cod civil se realizează conform Hotărârii Guvernului nr. 251 din 24 aprilie 2019, în vigoare din 26 aprilie 2019, până la încheierea contractului de fidejusiune. În context, s-a referit la pct. 1, pct.3, pct. 4 subpct. 2), pct. 8 din Hotărârea Guvernului enunțată. În Anexa Hotărârii Guvernului nr. 251 din 24 aprilie 2019 este reflectat modelul certificatului privind consultația independentă a potențialului fidejutor consumator. Implicit, o astfel de consultație și un astfel de certificat nu a primit. Creditorul-profesionist nu i-a explicat și nu i-a adus la cunoștință, în conformitate cu legea, nicio clauză contractuală din contractul încheiat cu Elena Coval, cu excepția sumei contractului - 100000 lei și a scadenței acestuia la 13 mai 2021. Astfel, nu i-a comunicat informații contractuale importante din contractul de credit nebankar nr. 7438 din 13 mai 2019 despre care a aflat deja după ce a luat cunoștință de materialele dosarului, precum: mărimea dobânzii 14% și însăși faptul existenței acesteia (pct. 1 art. 2.6 din contractul de credit); faptul că dobânda este flotantă (același punct); faptul că dobânda nu se calculează de la soldul creditului, ci de la suma inițială a creditului, adică de la suma de 100000 de lei pe tot parcursul executării contractului, ceea ce mărește semnificativ obligația debitorului (pct. 6 art. 2.6 din contractul de credit); numeroasele comisioane contractuale (art. 2.3.; art. 2.4.; art. 2.9. din contractul de credit); penalitățile exagerate (art. 2.7. din contractul de credit); și cel mai important, dobânda anuală efectivă a contractului de credit, care este egală cu 31,92% anual (pct. 2 din art. 2.6. al contractului de credit), un procent absolut exagerat pe piața de credite a RM la acel moment, care dacă l-ar fi cunoscut și dacă i-ar fi fost explicat corespunzător, nu ar fi acceptat încheierea contractului de fidejusiune.

Recurentul a declarat că, nulitatea actului juridic, potrivit Codului Civil, poate fi invocată, atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

Creditorul nu a respectat prevederile art. 1642 alin. (1) Cod civil, neinformându-l fără întârziere despre faptul că debitorul Elena Coval are datorii și/sau despre prelungirea scadenței. Scadența contractului de credit nebankar în baza contractului nr. 7438 din 13 mai 2019 a fost stabilită la 13 mai 2021. Totodată, după cum reiese din calculul anexat, prima tranșă neachitată deplin (prima restanță) a fost admisă de debitorul Elena Coval în privința ratei cu scadența la 15 martie 2021, suma restantă fiind 2259,95 de lei. Deși, creditorul cunoștea despre starea materială dificilă a debitorului Elena Coval, care prin cererea din 08 iunie 2021, deja după scadența creditului, a informat creditorul despre circumstanțele legate de imposibilitatea achitării, creditorul i-a expediat prima notificare de abia la 13 august 2021, recepționată la 16 august 2021. Creditorul-reclamant i-a expediat prima informație despre neexecutarea de către debitor a obligației deja scadente, peste 3 luni după survenirea scadenței la 13 mai 2021 și peste 5 luni de la data scadenței primei tranșe restante la 13 martie 2021, ceea ce nicidecum nu poate fi calificată ca informare fără întârziere nejustificată. Totodată, contrar art. 1642 alin. (1) Cod civil, creditorul nu a indicat în solicitarea expediată descifrarea sumelor, limitându-se la

indicarea sumei datoriei totală de 23413,49 de lei. De asemenea, creditorul l-a indus în eroare, indicând în solicitare faptul că se pretinde achitarea integrală anticipată a creditului, deși, scadența deja survenise la 13 mai 2021. În condițiile în care scadența creditului a survenit la 13 mai 2021 și nu a fost informat despre întârzieri, era sigur că, debitorul Elena Coval și-a executat integral obligația. Neinformarea neîntârziată potrivit legii, de către creditor, despre întârzierile debitorului, decad creditorul din dreptul de a solicita încasarea de la el a sumei creditului, dar și a unor plăți suplimentare aferente creditului precum penalități, comisioane, dobânzi etc, calculate de către creditor, ori creditorul, fiind un profesionist, a abuzat de drepturile sale în detrimentul său ca fidejutor- consumator, neglijând totodată obligațiile.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimaților, conform scrisorii datate cu 20 decembrie 2022 (f.d.215), fiind recepționată conform avizelor de recepție la data de 26 decembrie 2022 și la 28 decembrie 2022, conform avizelor de recepție (f.d.217-221).

La data de 11 ianuarie 2023, prin intermediul poștei (f.d.226), O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea respingerii recursului.

Alte referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 03 noiembrie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 29 noiembrie 2022, prin intermediul poștei (f.d.214), ceea ce denotă că, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 01 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Vasili Blezniuc și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia

instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pornind de la faptul că în sistemul legislației noastre procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestui în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate (a se vedea, în contrast, Lebedinski vs Moldova, 16 iunie 2015, § 31, § 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, § 29 – 31).

Inițial, Colegiul reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei civile, au constatat că, în baza contractului de credit nebanca nr. 7438 din 13 mai 2019, O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., în calitate de creditor, a acordat Elenei Coval, în calitate de debitor, un credit în sumă de 100000 de lei, care urma a fi rambursat conform graficului, anexă la contract, iar data finală scadentă fiind stabilită pentru data de 13 mai 2021 (f.d.6-8).

Totodată, conform art. 2.4 pct.1 al contractului menționat, executarea obligațiilor conform prezentului contract va fi asigurată prin următoarele garanții: a) toate activele debitorului; b) contract de fidejusiune nr.7438-1 cu Andrei Albu; c) contract de fidejusiune nr.7438-2 cu Vasili Blezniuc; d) contract de fidejusiune nr.7438-3 cu Victor Vasiliev; e) contract de fidejusiune nr.7438-4 cu Gheorghe Boghiu (f.d.6).

În continuare, urmează a fi relevat că, în data de 13 mai 2019 a fost încheiat contractul de fidejusiune nr.7438-1 între O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., în calitate de creditor și Andrei Albu, în calitate de fidejutor, prin care ultimul, conform pct.2, s-a obligat să răspundă în fața creditorului solidar cu debitorul pentru onorarea integrală a obligațiilor aferente contractului de credit (achitarea ratelor creditului, dobânzii și altor sume supuse plății) prin toate activele sale actuale și viitoare (inclusiv prin mijloace bănești din cont) (f.d.10).

În aceeași dată, de către O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. a mai fost încheiate contractul de fidejusiune nr.7438-2 cu Vasili Blezniuc (f.d.11), contractul de fidejusiune nr.7438-3 cu Victor Vasiliev (f.d.12), contractul de fidejusiune nr.7438-4 cu Gheorghe Boghiu (f.d.13), fidejursorii asumându-și aceleași obligații

de răspunde în fața creditorului solidar cu debitorul pentru onorarea integrală a obligațiilor aferente contractului de credit.

Prin solicitările datate cu 23 iulie 2021 și 13 august 2021 (pentru Vasili Blezniuc), expediate în adresa Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu, recepționate de către ultimii la 26 iulie 2021, 02 august 2021 și 16 august 2021, conform avizelor de recepție (f.d.19-20), de către O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. s-a solicitat achitarea anticipată a creditului conform art.3.1. al contractului de credit, informând debitorii despre faptul că datoria totală constituie suma de 21629,22 de lei, cu achitarea acesteia în termen de 5 zile de la primirea scrisorii (f.d.14-18).

Prin cererea de chemare în judecată înaintată împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu, O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. a solicitat încasarea, în mod solidar, a sumei datorate în mărime de 25239,85 de lei, suma de 4500 de lei cu titlu de comision la adresarea în instanță, a cheltuielilor de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 892,20 de lei (f.d.2).

Prima instanță judecând cauza civilă în fond, prin hotărârea din 19 iulie 2022, a admis cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. și a încasat de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu, în mod solidar, în beneficiul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., datoria în baza contractului de credit nebanca nr.7438 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-1 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-2 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-3 din 13 mai 2019, contractului de fidejusiune nr.7438-4 din 13 mai 2019, în sumă de 29739,85 de lei și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 892,20 de lei (f.d.118,140-144).

Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, prin decizia din 03 noiembrie 2022, a admis apelul declarat de Vasili Blezniuc și a casat hotărârea din 19 iulie 2022 a Judecătorei Bălți, sediul Central și a pronunțat pronunță o nouă hotărâre prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L.; a încasat, în mod solidar, de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu în folosul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. datoria la contractul de credit în sumă de 10666,80 de lei, dobânda contractuală în sumă de 6520,55 de lei, penalitatea în sumă de 1514,68 de lei, în total suma de 18702,03 lei; a încasat, în mod solidar, de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu în folosul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. taxa de stat în sumă de 561,06 lei; a constatat nulitatea clauzelor contractuale indicate la pct. 2.9 privind comisioanele de administrare a creditului și adresare în judecată, ca fiind abuzive (f.d.183-199).

În consolidarea soluției, instanța de apel a constatat că, instanța de fond prin prisma regulilor de apreciere a circumstanțelor de fapt și de drept și a probelor prezentate în acest sens, în mod eronat a apreciat faptul că, urmează a fi admise pretențiile în totalitate, formulate de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu cu privire la încasarea datoriei depline cu comisioanele și penalitățile solicitate. Or, potrivit materialelor cauzei pârâții nu și-au onorat obligațiunea potrivit contractului de împrumut soldul creditului fiind la suma de 10666,80 lei din care considerente,

instanța de apel a reținut spre încasare, în mod solidar, de la Elena Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu în folosul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., ca restanță de plată la soldul creditului nerambursat.

Instanța de apel a considerat că, instanța de fond, la examinarea cauzei date, a dat o interpretare eronată normelor de drept care reglementează penalitatea contractuală, or, plata penalității este prevăzută de Legea cu privire la organizațiile de creditare nebancară, urmând a fi ajustată la norma legală prin următorul calcul: $10\,666,80 \text{ lei (soldul creditului)} \times 0,04\% \text{ zi} = 4,26 \text{ lei} \times 355 \text{ zile (perioada restantă)} = 1\,514,68 \text{ lei (penalitatea contractuală)}$.

Instanța de apel a indicat că, instanța de fond nejustificat a admis și a încasat comisionul administrativ (de administrare) în mărime de 1500 lei, cât și comisionul de adresare în instanța de judecată în mărime de 4500 de lei prevăzute de pct.2.9 (1 și 2), or, aici fiind important de menționat că prin noțiunea de clauză abuzivă, în sensul Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, este de înțeles clauza contractuală care, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului, contrar cerințelor de bună-credință, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. Sub acest aspect și având în vedere că contractul propus de O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., în limitele clauzei din pct.2.9 (1 și 2) al contractului menționat se manifestă cumulativ cele trei caracteristici ale clauzelor abuzive stipulate în Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii și anume: contractul este unul de adeziune. Clauzele menționate sunt contrare cerințelor de bună-credință și creează, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. În această ordine de idei, conducându-se de prevederile legale, instanța de apel a constatat ca fiind abuzivă clauza contractuală de la pct.2.9 (1 și 2) al contractului de împrumut cu nr.7438, apreciind ca astfel de clauză urmează a fi exclusă din contractul menționat sau reformulată astfel, încât caracterul său abuziv să fie exclus.

La fel, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiate cerințele reclamantului în partea încasării dobânzii contractuale în sumă de 6520,55 de lei, ori contractual de împrumut este purtător de dobândă, dobânda fiind negociată și acceptată de părți, fiind una rezonabilă, iar pârâții fiind în întârziere cu achitarea ei, urmează să achite dobânda contractuală în mărimea calculate de 6520,55 de lei.

Prin prisma criticilor aduse actului judecătoresc contestat, Colegiul va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, or, instanța ierarhic inferioară nu a elucidat complet circumstanțele cauzei și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Curtea Europeană, cu referire la art. 6 § 1 CEDO, amintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, hotărârile judecătorești trebuie motivate astfel încât să indice de o manieră suficientă motivele pe care se fondează.

În temeiul art. 373 alin.(1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și

cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul, reiterează că, deși, instanța de apel avea obligația de a elucida toate circumstanțele esențiale soluționării litigiului corect, obiectiv și multiaspectual, însă instanța ierarhic inferioară verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, a eludat obligația de a se pronunța asupra motivelor invocate în apelul declarat de Vasili Blezniuc.

La acest capitol, Colegiul apreciază ca fiind relevante alegațiile recurentului, în situația în care, deși, în apel Vasili Blezniuc a pretins nulitatea contractului de fidejusiune încheiat cu O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., instanța de apel a ignorat obligația de a răspunde argumentului dat. Or, o astfel de obligație instanța de apel o avea în virtutea prevederilor art. 373 alin.(5) Cod de procedură civilă, în special, că, inclusiv de la Vasili Blezniuc s-a dispus încasarea sumelor în beneficiul O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L., având în vedere existența contractului de fidejusiune nr. 7438-2 din 13 mai 2019 încheiat întru garantarea rambursării creditului acordat Elenei Coval.

În context, recurentul a susținut că, contractul de fidejusiune a fost încheiat cu încălcarea normelor imperative ale legislației în vigoare la încheierea acestuia, în situația în care la data încheierii acestuia erau în vigoare prevederile Codului Civil modernizat, iar în virtutea noilor prevederi legale, recurentul a pretins că are calitatea de consumator, iar O.C.N. „INVEST-CREDIT” S.R.L. are calitatea de profesionist.

Astfel, în sensul art. 1662 alin.(1) Cod civil, orice garanție personală acordată de către un garant consumator în folosul unui creditor profesionist este supusă dispozițiilor prezentei secțiuni și, în completare, dispozițiilor secțiunilor 1, a 2-a și a 4-a, iar conform alineatului 4 al aceluiași articol, orice clauză care contravine dispozițiilor secțiunii 1, a 2-a, a 4-a și ale prezentei secțiuni în detrimentul garantului (fidejursorului) consumator este lovită de nulitate absolută.

Drept urmare, recurentul a afirmat că, contrar prevederilor art. 1663 alin.(1), (2) Cod civil, creditorul nu a respectat obligațiile precontractuale, în consecință nu a cunoscut corespunzător și adecvat riscurile.

Or, în temeiul art. 1663 alin.(1), (2) Cod civil, înainte de asumarea fidejusiunii, creditorul are obligația de a explica potențialului fidejutor următoarele: a) efectele generale ale fidejusiunii preconizate; și b) riscurile concrete la care se expune fidejutorul, conform informațiilor disponibile creditorului, având în vedere situația financiară a debitorului. În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejutorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejutorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejutorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern.

Iar în corespundere cu prevederile pct. 1 al Hotărârii Guvernului cu privire la constatarea consultării independente a potențialului fidejutor consumator nr. 251 din 24 aprilie 2019, constatarea faptului că potențialul fidejutor consumator a primit consultații independente referitor la contractul de fidejusiune, care cade sub

incidența art.1663 alin.(2) din Codul civil al Republicii Moldova nr.1107/2002, se realizează de către creditor în baza certificatului eliberat ca urmare a consultației oferite în modul stabilit de prezenta hotărâre.

Având în vedere alegațiile recurentului la acest aspect prin prisma normelor de drept citate, invocate și în apel, precum și miza acestora pentru recurent, în condițiile în care au rămas fără răspuns la examinarea cauzei în ordine de apel, Colegiul menționează că, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează a răspunde acestor argumente cel puțin pentru a fi apreciată relevanța acestora soluționării corecte litigiului dat.

De asemenea, recurentul a pretins că, a rămas fără apreciere și faptul că, creditorul nu l-a notificat în virtutea prevederilor art. 1642 alin.(1) Cod civil precum că, Elena Coval are datorii neexecutate și/sau despre prelungirea scadenței, în situația în care conform contractului de credit scadența finală era la 13 mai 2021, iar prima notificare în adresa sa a fost expediată doar la 13 august 2021, recepționată de către recurent la 16 august 2021.

Or, în sensul normei enunțate, creditorul este obligat să notifice fidejusalul fără întârziere nejustificată despre neexecutarea obligației garantate sau incapacitatea de plată a debitorului, precum și despre prelungirea scadenței. Această notificare trebuie să includă informații cu privire la sumele garantate ale obligației principale, dobânda și alte obligații accesorii datorate de către debitor la data notificării. Nu este necesară efectuarea unei notificări suplimentare privind o nouă neexecutare înainte de expirarea unui termen de 3 luni de la notificarea anterioară. Notificarea nu este necesară dacă neexecutarea se referă doar la obligațiile accesorii ale debitorului, cu excepția cazului în care suma totală a tuturor obligațiilor garantate neexecutate a ajuns la cuantumul de 5% din suma rămasă a obligației garantate.

La fel, recurentul a susținut că, deși, în apel a solicitat de a fi recunoscută ca fiind abuzivă clauza din art.2.7 pct.1 al contractului de credit, instanța de apel a lăsat fără apreciere și acest argument, în condițiile în care a pretins că suma sancțiunilor pecuniare depășește suma soldului restant, deși, de la scadență și până la adresarea în instanță nu expirase nici jumătate de an. Or, în contextul prevederilor art.1077 alin.(1) pct.6) Cod civil, sunt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Art. 390 alin.(1) Cod de procedură civilă prevede că, decizia instanței de apel trebuie să conțină: e) motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; f) concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Astfel, având în vedere criticile recurentului aduse actului judecătoresc contestat, Colegiul evidențiază că, la rejudecarea cauzei urmează a fi suspuse

aprecierii argumentele recurentului cel puțin sub aspectul relevanței soluționării corecte și complete a litigiului dat.

CtEDO, în repetate rânduri, a statuat că, [...] rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (Hirvisaari v. Finlanda, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001, Fomin v. Moldova, nr. 36755/06, § 34, 11 octombrie 2011).

Incontestabil, dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanța, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia. Singura garanție ca instanța a analizat susținerile părților, argumentele și probele administrate o reprezintă motivarea hotărârii judecătorești. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

CtEDO, în cauza *Capacchione v. Republica Moldova*, cererea nr. 22616/10, hotărârea din 30 noiembrie 2021, a reamintit că articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (a se vedea, printre multe altele, *Perez v. Franța [MC]*, nr. 47287 / 99, § 80, CEDO 2004-I și *Loupas v. Grecia*, nr. 21268/16, § 37, 20 iunie 2019). De asemenea, Curtea reiterează jurisprudența sa bine-stabilită, potrivit căreia acest Articol obligă, *inter alia*, instanțele să motiveze deciziile lor. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procesul judiciar poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (a se vedea, printre multe altele, *Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14, § 71, 25 februarie 2020, și cauzele citate acolo).

Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părților oponente pe marginea acțiunii formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Vasili Blezniuc.

Se casează integral decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Creditare Nebancară „INVEST-CREDIT” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Elenei Coval, Andrei Albu, Vasili Blezniuc, Victor Vasiliev și Gheorghe Boghiu cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, comisioanelor, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat